

Raadsinformatiebrief

Datum	17 maart 2026	Zaaknummer	3035709
		Portefeuille	Ruimtelijke ordening en infrastructuur J.T. van Burgsteden Volksgezondheid H.J. Compagne
Onderwerp	Geitenproblematiek en rapport VGO-III, deel II.		

Behandeling in commissie

Niet van toepassing

Kennisnemen van:

Onderzoek Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO-III, deel II).

Aanleiding

Inmiddels is het laatste en vierde onderzoek “Veehouderij en Gezondheid Omwonenden” gepubliceerd. Dit onderzoek heeft onderzocht of longsteking vaker voorkomen bij mensen in de buurt van een geitenhouderij dan bij mensen die verder weg wonen. Het risico neemt toe wanneer er meerdere geitenhouderijen binnen een straal van 1–2 km aanwezig zijn en naarmate de afstand tot een geitenhouderij kleiner is. Het genoemde onderzoek is het vervolg op VGO-I en II en maakt deel uit van het programma Veehouderij en Gezondheid Omwonenden. Deze informatiebrief geeft invulling aan de toezeggingen 2019 (CR 41) en 2025 (R104).

Wat ging eraan vooraf

Na resultaten uit VGO-III (februari 2025), waarin opnieuw meer longontstekingen bij omwonenden werden vastgesteld, vroegen de ministers van VWS en LNV de Gezondheidsraad om advies over het mogelijke oorzakelijke verband en maatregelen. Uit de kamerbrief van 8 december 2025 blijkt dat de minister de adviezen serieus neemt en samen met het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en natuur de vervolgaanpak gaat bepalen na bestudering van beide deeladviezen.

Samenvatting rapport

Omwonenden van geitenhouderijen lopen volgens het onderzoek van de Gezondheidsraad een beduidend hoger risico op longontstekingen dan mensen die niet dichtbij een geitenhouderij wonen. Het risico neemt toe wanneer er meerdere geitenhouderijen binnen een straal van 1–2 km aanwezig zijn en naarmate de afstand tot een geitenhouderij kleiner is. Uiteraard ook als het aantal geitenhouderijen in de omgeving toeneemt.

Volgens de Gezondheidsraad kunnen omwonenden daartegen beschermd worden met maatregelen die de uitstoot uit geitenstallen verminderen en met afstandsnormen voor nieuwe geitenhouderijen of woningen. Als gemeente hebben we een wettelijke zorgplicht om de gezondheid van de burgers te beschermen. Zij bepleit in het kader van het voorzorgbeginsel maatregelen te treffen.

Het risico is gemiddeld 73% hoger binnen 500 meter en 19% hoger binnen 1 kilometer van een geitenhouderij. Jaarlijks zijn er naar schatting 841 extra gevallen van longontsteking door nabijheid van een geitenhouderij.

Met name jonge kinderen, ouderen en mensen met onderliggende aandoeningen zijn kwetsbaar. Dit verhoogde gezondheidsrisico wordt verklaard door een combinatie aan emissies (zoals micro-organismen, fijnstof en endotoxinen) afkomstig uit de geitenhouderijen.

De blootstellingsroutes zijn echter niet volledig opgehelderd, waardoor nader onderzoek belangrijk blijft.

Dit laat onverlet dat er een verband tussen de aanwezigheid van een geitenhouderij en gezondheidsrisico is vastgesteld door de Gezondheidsraad.

De commissie stelt verschillende aanbevelingen voor om de gezondheidsrisico's te beperken:

a. Minimumafstand

Het advies is om minimaal 1 kilometer afstand te houden tussen geitenhouderijen en gevoelige bestemmingen, zoals woningen, scholen en zorginstellingen. Bij bestaande situaties wordt gekeken naar andere maatregelen, zoals emissiereductie.

b. Emissiereductie

Terugdringen van de uitstoot van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen is een belangrijke maatregel. Dit kan via technologische innovaties en strengere eisen voor bedrijven. In situaties waar meerdere geitenbedrijven binnen 1 km voorkomen is extra aandacht nodig. De beperking van de omvang (aantal dieren) kan bijdragen aan een risicoreductie. De Gezondheidsraad behandelt in het advies (december 2025) de vraag of aanpassingen aan het stalsysteem een effectieve maatregel kunnen zijn om gezondheidsrisico's bij omwonenden te beperken.

Het is onbekend of aanpassen van het stalsysteem daadwerkelijk leidt tot minder gezondheidsrisico's voor omwonenden. Evenmin is er inzicht in hoeveel emissiereductie nodig zou zijn om risico's substantieel te verlagen. Nader onderzoek zal moeten aantonen of het aanpassen van het (pot)stalsysteem van geitenhouderijen dan wel andere technische maatregelen een bijdrage (kunnen) leiden tot minder gezondheidsrisico's voor omwonenden.

c. Beleidskader

De overheid wordt geadviseerd om gebruik te maken van het "Beoordelingskader Gezondheid en Milieu voor veehouderijen". Dit kader helpt bij het afwegen van gezondheidsvoordelen tegen andere belangen, zoals economische of agrarische. Verder wordt samenwerking met de GGD en de ODBN bepleit bij de aanpak tot het reduceren van het gezondheidsrisico.

d. Belang van monitoring

De commissie benadrukt dat het essentieel is om de effecten van maatregelen te monitoren. Alleen door continu onderzoek naar blootstellingsroutes, emissies en individuele risicovermindering kan het beleid effectief blijven.

Wat loopt er in 2026?

Er wordt een aanvullend onderzoek gedaan naar de zone van 500m¹-1.000m¹. Mogelijk vloeit hier een exacte afstand uit die vanuit het Rijk wordt opgelegd. Daarnaast wordt gewerkt aan bronmaatregelen. De uitkomsten daarvan volgen naar verwachting dit jaar.

Maatwerkeraanpak Meierijstad

In de gemeente Meierijstad worden sinds 2018 woningbouw-initiatieven beoordeeld volgens de aanpak zoals beschreven in de memo "Nadere invulling maatwerkeraanpak woningbouwinitiatieven in de omgeving van geitenhouderijen" (memo omgekeerde werking) van 12 september 2018.

Deze werkwijze waarborgt een zorgvuldige afweging van de gezondheidsrisico's en wij voldoen daarmee ook aan onze actieve informatieplicht aan initiatiefnemers.

De rapportage en aanbevelingen geven op dit moment geen directe aanleiding om de werkwijze van het maatwerktraject voor geitenhouderijen in Meierijstad aan te passen. Wel worden de bestaande uitgangspunten, zoals vastgesteld in eerder beleid, kritisch geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Advies GGD

De GGD adviseert om minimaal 1 kilometer afstand te houden tussen nieuwe gevoelige bestemmingen, zoals woningen en zorginstellingen, en geitenhouderijen. Dit is nodig totdat bewezen effectieve maatregelen beschikbaar zijn om het risico op longontsteking bij omwonenden voldoende te verminderen én deze maatregelen worden toegepast.

De GGD vraagt extra aandacht voor situaties waarbij meerdere geitenhouderijen zich in de buurt van gevoelige bestemmingen bevinden. Het gaat daarbij om:

- a. Woningen;
- b. Locaties voor kinderopvang;
- c. Scholen;
- d. Verpleeghuizen;
- e. (dag)Opvang voor ouderen of andere personen met een verminderde weerstand.

Daarnaast adviseren zij om geen nieuwe geitenhouderijen te bouwen of bestaande geitenhouderijen binnen 1 kilometer van gevoelige bestemmingen uit te breiden. Een toename van het aantal geiten of geitenhouderijen kan namelijk leiden tot meer uitstoot, waardoor de blootstelling en het risico op gezondheidsproblemen toenemen. Dit laatste is eigenlijk al uitgesloten.

Voor bestaande situaties adviseren de GGD'en gemeenten en ondernemers om de emissies van fijnstof, endotoxinen, ammoniak en micro-organismen te verminderen.

Er is nader onderzoek nodig om vast te stellen of specifieke emissiereducerende maatregelen leiden tot afdoende vermindering van het risico op longontsteking. Belangrijk is dat er afspraken gemaakt worden om te monitoren of de maatregelen ook daadwerkelijk effectief zijn in de reductie van de emissies.

Omvang problematiek geitenhouderijen

De situatie speelt in Schijndel, maar vooral in Olland. In Olland zijn twee bedrijven actief en ontstaat er een opstapeling van activiteiten. Dit is een belangrijk punt waar de GGD extra aandacht voor vraagt. In Schijndel is nog één geitenhouderij in bedrijf.

De provincie heeft een kaart gemaakt met zones van 500, 1.000 en 2.000 meter rond deze geitenhouderijen. Op deze kaart kunt u zien waar de geitenhouderijen liggen en of deze zones overlappen met (geplande) woongebieden. U vindt hier de link: [Viewer Geitenhouderijen - Afstanden en Gezondheid](#).

Belangrijk: er is een fout in de kaart geslopen zoals die is verstrekt door de provincie. De geitenhouderij ten noorden van Mariaheide is namelijk al gesaneerd. Dit is onder de aandacht gebracht van de provincie.

Kernboodschap

In de basis continueren wij onze werkwijze bij het beoordelen van nieuwe woningbouwinitiatieven. Onze aanpak biedt nu meer ruimte voor maatwerk. Dit geeft flexibiliteit, maar kan ook risico's opleveren voor de gezondheid. We gaan daarom onderzoeken of we de uitgangspunten moeten aanpassen en beter kunnen afstemmen op de nieuwste inzichten.

Verplaatsing en nieuwvestiging geitenhouderijen

Op dit moment geldt er nog steeds het provinciale geitenmoratorium. Dit houdt in dat nieuwvestiging is uitgesloten en wordt verplaatsing gezien als nieuwvestiging. Een uitzondering zijn, onder voorwaarden, vrijkomende agrarische bedrijfslocaties. Hierover (verplaatsing en nieuwvestiging) en eventuele andere mogelijkheden zijn we in gesprek met de provincie.

Communicatie

De ontwikkelingen blijven we op de voet volgen. Wanneer er nieuwe omstandigheden zich voordoen die aanpassing van de maatwerk aanpak noodzakelijk maken, dan wordt u hiervan op de hoogte gesteld.

De uitgangspunten van het maatwerktraject zijn eerder al via een persbericht gepubliceerd. Initiatiefnemers worden via een verklaring gewezen op de problematiek. Dit blijft van kracht.

Er vinden diverse gesprekken plaats met de bestaande geitenhouderijen in Meierijstad. Bij één geitenhouderij kan dat leiden tot een andere invulling.

Participatie

Niet van toepassing

Duurzaamheid

Hoe draagt de informatie uit deze Raadsinformatiebrief bij aan de duurzaamheidsdoelen?		Op zich heeft dit onderwerp geen directe relatie met duurzaamheidsaspecten.	
Doel	Toelichting	Positieve invloed	Negatieve invloed
CO2-neutraal	Fossielvrij door besparen en duurzame warmte en opwek	n.v.t.	n.v.t.
MVO	Eerlijke en duurzame handel en bedrijfsvoering	n.v.t.	n.v.t.

Circulair	Minder CO2-uitstoot en gebruik van materialen door kringlopen te sluiten	n.v.t.	n.v.t.
Schone lucht	Gezondheidswinst door minder schadelijke uitstoot	Positieve invloed doordat gezondheidswinst wordt geboekt door het beperken van schadelijke uitstoot bij geitenhouderijen, met name door het adviseren van een minimale afstand van 1 kilometer tussen gevoelige bestemmingen en geitenhouderijen	n.v.t.
Klimaatbestendig	Mensen en omgeving bestand tegen extremer weer	n.v.t.	n.v.t.
Biodiversiteit	Behoud soorten is verplicht, verbetering waar mogelijk	n.v.t.	n.v.t.
Heb je alternatieven overwogen of belangen afgewogen?		Ja, er is een duidelijke belangenafweging gemaakt tussen volksgezondheid en woningbouw in de nabijheid van geitenhouderijen.	

Financiën

Het Onderzoek Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO-II, deel II) heeft voor nu geen financiële consequenties voor Gemeente Meierijstad.

Planning

Niet van toepassing

Bijlage(n)

- Memo "Nadere invulling maatwerk aanpak woningbouwinitiatieven in de omgeving van geitenhouderijen" (12 september 2018).
- Samenvatting VGO-III, deel II.

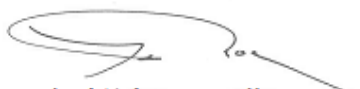
Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad

De secretaris,

drs. M.J.M. Meertens

De burgemeester

ir. C.H.C. van Rooij